

BOG ODGAJA SVOJ NAROD

- Carlo Maria Martini

Raspoloženje koje prati objavljivanje knjižice "Bog odgaja svoj narod" možda bismo najsretnije mogli izraziti prisposobom o nađenoj drahmi. Žena, našavši izgubljenu drahmu, sva sretna, poziva svoje prijateljice i susjede: "Radujte se sa mnom! Nađoh drahmu što je bijah izgubila" (Lk 15,9). Ovdje se, istina, ne radi o nekoj izgubljenoj pa ponovno nađenoj vrijednosti. Božja riječ oduvijek je imala važno mjesto u životu Crkve i odgoju njezinih članova. Pismo je doista izvor pouke za sve. Ta riječ je izvor svake mudrosti. Zadovoljstvo je sadržano više u činjenici da je to iskustvo autor vrlo sretno sabrao i povezo i na sustavan i suvremen način ponudio javnosti. To zadovoljstvo i tu radost željeli smo podijeliti s vama, jednostavno i spontano, kako to redovito čine ljudi koji imaju nešto zajedničko.

Najprije nešto o samom autoru. Spomenut ću, jasno, tek neke pojedinosti koje će nam približiti njegov lik i olakšati razumijevanje samoga djela.

Carlo Maria kard. Martini milanski je nadbiskup, jedne od najvećih biskupija na svijetu (više od 3.000 biskupijskih i redovničkih svećenika, oko 800 redovnika laika, više od 10.000 redovnica, oko 30.000 vjeroučitelja i odgojitelja, na stotine tisuća roditelja koji kažu da su kršćani - usp. str. 16).

Djelovanje (rad) autora mogli bismo podijeliti na dva vremenska razdoblja i područja:

1) Vrijeme prije imenovanja za biskupa milanske nadbiskupije. To je razdoblje intenzivnog znanstvenog rada. Bio je profesor na sveučilištu Gregoriana i na Biblijskom institutu u Rimu. Vršio je i službu rektora sveučilišta i instituta.

2) Vrijeme poslije imenovanja (od 1980.) obilježeno je vrlo intenzivnom odgojno-pastoralnom djelatnošću. Naglašena su osobito ova dva vida:

- Pastoralno animiranje nadbiskupije. Osobito su poznati njegovi pastoralni programi, koje upućuje početkom školske godine u obliku pisma. Jezik je vrlo jednostavan i neposredan. Iskustva, spoznaje, načela i programe izriče stilom koji je lako razumljiv svima.

- Duhovna formacija odgojitelja i odgajnika (duhovne vježbe, Škole Riječi, Škole molitve...).

Knjižica "Bog odgaja svoj narod" pastoralni je program za 1987/88. Nema, dakle, za cilj tek teoretsko produbljenje odgojne problematike, nego želi izravno utjecati na život, i to vrlo široko, uključujući sve odgojno-pastoralne čimbenike, snage i sredstva.

Autor nije posve nepoznat našoj javnosti. Na hrvatskom jeziku su dosad objavljene njegove dvije knjige: "Kako naučiti moliti", Zagreb, KS, 1987; "Narod u hodu", Jelsa, Duh i voda, 1987.

Knjižicu "Bog odgaja svoj narod" izdao je KSC u nizu "Nadahnuća".

Autor promatra čovjeka u njegovoj povezanosti s Bogom. Njegov humanizam je teocentrični, utjelovljeni, cjeloviti humanizam, koji polazi od istine da je Bog čovjekovo središte. Takav humanizam uključuje kršćansko poimanje grešnoga i otkupljenog čovjeka, za

razliku od antropocentričnog humanizma koji vjeruje da je čovjek svoje vlastito središte. Jer, predlagati čovjeku samo ljudsko, znači zapravo izdati čovjeka.

Za ispravno razumijevanje autorova pristupa važno je, smatram, imati u vidu i razliku između filozofskog i teološkog načina razmišljanja.

Kad čovjek proumljuje cjelokupnu stvarnost polazeći od razuma, služeći se razumom i samo razumom, govorimo o filozofiji. Dakako, pojedini mislilac ne isključuje da se obogati istorodnim razmišljanjem drugih mislilaca... Teolog postupa drugačije. Jasno, i on može filozofirati. Ali kad "teologizira", njegov je postupak drugačiji. Po Karlu Rahneru, "teologija je, bitno, nastojanje čovjeka vjernika da se stavi u izričito oslušivanje Božje objave u povijesti. Temeljni teologov podatak, temeljni "predmet" teologije jest Božja riječ, Božja objava. On je želi znanstveno prodati i sistematizirati.

Kakva je narav pisma i što autor želi posebno naglasiti nalazimo već u uvodu: "Neće to (...) biti neka pedagoška rasprava, a niti mali rudnik dobrih savjeta. Bit će to poruka koja potiče na povjerenje: Bog je među nama. On je odgajao svakoga od nas i sve nas. On nastavlja odgajati. Mi, odgojitelji, njegovi smo saveznici: odgoj nije naša, nego njegovo djelo. Učimo od njega, slijedimo ga, pouzdajemo se u njega, a on nas vodi i upravlja" (usp. str. 10).

Kakav je Bog odgojitelj i kakve su značajke odgojnog procesa autor potanko razrađuje u Prvom dijelu: "Promatrati Boga odgojitelja". To je najopširniji dio pisma (od 21-56). Naglašava osobito dvije istine: Bog je istinski odgojitelj osobe i svoga naroda; i drugo: u Pismima postoji odgojni program, koji razrađuje u 11 podtema, a koje mogu izvrsno poslužiti kao rasvjetljenje i za našu odgojnu zadaću.

Nakon razmišljanja o Bogu odgojitelju u povijesti spasenja, promatra odgojnu djelatnost u suvremenim prilikama. Svoje misli razvija u pet podteza: odgajati je teško; odgajati je moguće; odgajati znači biti svjestan složenosti prilika; odgajati je stvar srca; odgajati je lijepo.

Treći dio sadrži praktične savjete.

Zaključio bih autorovim mislima: "Odgajati je radostno umijeće; ne može biti prisilni rad..." (str. 70).

Odgovoran, ljubazan, optimističan odgojitelj postaje uzor i ideal života. Djeca i mladi uče živjeti od onoga tko zna živjeti.

"Odgajati je lijepo" (str. 73-74).

AMROZIJE MATUŠIĆ